herpy

SKILPADDER

Chinese Stripe-necked Turtle

Mauremys sinensis

Mauremys sinensis er en dagaktiv, halvt vannlevende skilpadde fra Sør-Kina, Taiwan, Laos og Nord-Vietnam med gule striper på hode og hals. Skjoldet blir 20-30 cm langt, og dyret kan leve omtrent 30 år. Arten er kritisk truet i naturen og krever et stort, filtrert akvarium med en tørr landdel, varm solplass og UVB.

Familie: Geoemydidae Tidligere navn: *Ocadia sinensis; Emys sinensis*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**20-30 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**20-30 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Semiakvatisk**
Biotop	**Våtmark**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**150 × 75 × 70 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**26-30 °C**
Varmeplass	**30-35 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**50-80 %**
Vann	**Akvaterrarium** dybde 30-40 cm
Vanntemperatur	**22-27 °C**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, ferdigfôr, planter, virveldyr og mark/snegler**
Holdes	**Alene eller i gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**5-20 egg**
Inkubasjon	**60-75 dager** ved 26-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste III**
EU-vedlegg	**Vedlegg C**
IUCN	**Kritisk truet (CR)**

Om arten

Mauremys sinensis er en middels stor ferskvannsskilpadde. Skjoldet (carapax) er hos unge dyr gråaktig grønt med tre tydelige køler, mens det hos voksne blir brunt, og kølene gradvis forsvinner. Buskjoldet er elfenbensfarget til gulaktig med små svarte flekker. Hodets isse er mørkegrønn til svart, og hode, hals og ben har fine, lysegule striper. Øynene er gyldne med en mørk, vannrett strek gjennom iris. Alle mål i teksten er skjoldlengden.

Hunnene blir større enn hannene. Hannene når omtrent 20 cm, hunnene vanligvis omtrent 26 cm og enkelte opptil 30 cm. Hannen har en lengre og tykkere hale og et lett innoverbuet buskjold. Nyklekte unger måler 3-4 cm og har en påfallende lang hale, som andre unger gjerne napper i, så mange dyr mister en del av halespissen. Skaden betyr sjelden noe, og den kan vokse delvis ut igjen.

Arten hybridiserer villig med andre arter i familien, for eksempel *Mauremys reevesii*, og flere "arter" som er beskrevet fra handelen, viste seg å være hybrider med *M. sinensis* som den ene forelderen. Dyrene bør derfor holdes adskilt fra andre arter av slekten, slik at det ikke oppstår blandinger, og dyr av kjent opprinnelse er å foretrekke.

Levetiden er opptil omtrent 30 år. Arten er nysgjerrig og lærer raskt å komme fram ved fôring, men den er ikke et kjæledyr man tar opp. Den er kritisk truet i naturen på grunn av tap av leveområder og innsamling til handel med mat og kjæledyr, og oppdrettede dyr er derfor å foretrekke.

Utbredelse og leveområde

Mauremys sinensis lever i det sørlige Kina (blant annet Guangdong, Guangxi, Fujian, Zhejiang og Hainan), på Taiwan, i Laos og i det nordlige og sentrale Vietnam. Det er også funn fra Hongkong og de lavtliggende delene av Øst-Kina.

Utenfor det opprinnelige området finnes arten som innført, for eksempel i Sør-Korea, og i Europa er det funnet ynglende dyr i våtmarksområder der utsatte dyr har lagt egg og fått unger til å klekkes. Kartet viser bare den opprinnelige utbredelsen.

> **Naturlig utbredelse:** Kina, Taiwan, Vietnam og Laos.

LEVEOMRÅDE

M. sinensis finnes i lavtliggende ferskvann: dammer, kanaler, myrer, bekker og langsomme elver. Arten tåler et bredt temperaturspenn og lever i tropiske, subtropiske og tempererte områder, og med kraftige, svømmehudsforsynte ben klarer den også elver med moderat strøm.

Dyrene tilbringer mye av dagen på solplasser ved vannkanten. I naturen er kosten for en stor del planter, men arten tar også åtsler og de smådyrene den kan fange.

Stell

TERRARIET

Hold dyret i et akvarium, et stort kar eller en lukket innendørs dam, ikke i et vanlig terrarium. Karet må være minst fem ganger så langt som skjoldet og halvparten så bredt som det er langt, og landdelen regnes med i bunnarealet. Vannet må være minst dobbelt så dypt som skjoldet er bredt. En voksen hunn på 30 cm skal altså ha minst 150 × 75 cm. Målene i boksen, 150 × 75 × 70 cm, gir en vanndel på 110 × 75 cm med 40 cm vann (omtrent 330 liter), en landdel på 40 × 75 cm og 30 cm kant over vannet. Unger kan i starten holdes i et lite akvarium eller en kasse, men sett raskt opp et anlegg for et voksent dyr.

Landdelen må være stor nok til at hele dyret kommer helt opp av vannet og tørker helt. Bygg den som en strandkant eller hylle med en ru rampe og en stor, flat stein som solplass. Lampe og UVB sitter rett over solplassen. Kanten rundt landdelen må være minst 25 cm høy, slik at dyret ikke kan klatre ut. Gi en hunn en kasse med jord eller sand som eggleggingsplass.

Gi dyret et skjul under vann av røtter eller steiner som ikke kan flytte seg eller klemme dyret fast. Steiner og drivved må ligge stabilt: skilpadder kan velte løse stabler, og de kan knuse glass. Vann er tungt: 330 liter veier 330 kg, så plasser oppsettet på et gulv som kan bære det.

Holdes flere dyr sammen, må de være omtrent like store, og karet må være minst 50 % større for hvert ekstra dyr, med flere solplasser. Hold helst bare ett dyr, og hold arten adskilt fra andre arter av slekten, fordi de hybridiserer.

Oppsettet må være helt rømningssikkert. Arten er sett yngle i europeiske våtmarker etter utsetting, så et dyr må aldri settes ut i naturen. En utendørs dam om sommeren er bare forsvarlig hvis den er lukket med gjerde som går minst 30 cm ned i jorden, og nett over toppen, og bare i varme perioder.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Overflaten på solplassen må være 30-35 °C, målt med et infrarødt termometer et par timer etter at lampene er slått på, og luften over den 27-30 °C. Varm opp med en kraftig spotlampe eller halogenlampe, og sett varmelampen i samme avstand fra solplassen som UVB-røret.

Vannet må være 22-27 °C, og de fleste dyr trives best midt i intervallet. Still vannvarmeren på en rimelig lav temperatur, slik at det oppstår en gradient mellom det kjølige vannet og den varme solplassen. Varmeren må ha en plastskjerm, slik at dyret ikke brenner seg, og automatisk utkobling, og et digitalt termometer med føler i vannet viser temperaturen.

Om natten slås lampene av. Nattemperaturen er ikke dokumentert; 20-24 °C passer til de tropiske og subtropiske leveområdene. Vinterdvale er ikke dokumentert som nødvendig for arten, så temperaturen holdes året rundt. Er dyret sløvt, eller spiser det ikke, kan temperaturen være for lav, og dyret må sjekkes.

Les mer: Vinterdvale og årstider

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Skilpaddens fuktighet er vannet selv, så luftens relative fuktighet er ikke nærmere dokumentert for arten; 50-80 % i rommet er rikelig. Det avgjørende er at landdelen kan tørke helt, og at vannet er rent.

Dyret avgir avføringen i vannet, så vannet blir raskt skittent. Bruk et kraftig filter, skift en del av vannet jevnlig, og fjern fôrrester med et nett etter fôring. Vannkvalitet er viktig, fordi dårlig vann gir hud-, skjold- og ørebetennelser.

VANN OG VANNKVALITET

Vannet er dyrets oppholdssted, så det må være dypt, rent og varmt. Vannet må være minst dobbelt så dypt som skjoldet er bredt, og 30-40 cm passer for voksne dyr. Temperaturen er 22-27 °C (se Temperatur).

Skilpadder produserer langt mer avfall enn fisk. Velg et utvendig filter som er beregnet for minst det doble av vannmengden, fordi dyret ikke kan flytte det og få det til å stoppe. Et filter beregnet for fisk er ofte for svakt. Filteret må filtrere både mekanisk og biologisk. Skyll filtermediet i vann fra karet, ikke fra kranen, slik at bakteriene bevares, og bruk aldri såpe eller kjemikalier. Koble alt elektrisk utstyr ved vannet til en jordfeilbryter.

LYS OG UVB

UVB er en nødvendighet. Arten er dagaktiv og sitter lenge på solplassen. Bruk et T5 HO-rør med reflektor over solplassen, slik at dyret får UVB når det tørker seg. Ferguson-sonen er ikke nærmere dokumentert for arten; sone 3 er lånt fra tilsvarende solelskende vannskilpadder, og UV-indeksen på solplassen må være 3,0-4,0, mens andre steder i oppsettet må være lavere, slik at dyret kan velge. Følg rørprodusentens anbefaling for avstanden til dyrets rygg.

Plast og glass stopper UVB helt, og tett nett stopper en stor del, så det må ikke være noe mellom røret og dyret. UVB-rør mister styrke og må skiftes jevnlig. UVB gir dyret vitamin D3, som skilpadden trenger for å ta opp kalk. Uten den får den beinsykdom (MBD) med bløtt skjold og slapphet.

Lyset må være på 11-13 timer i døgnet. Ikke bruk farget lys om natten.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom

FÔRING

M. sinensis er altetende. Voksne dyr spiser i naturen mange planter, men også åtsler og smådyr som reker, små fisk, vannsnegler og mygglarver. Skilpadden spiser bare i vannet, så kast maten i karet.

Fôret må inneholde 30-40 % protein, rikelig med kalk og lite fosfor. Unger trenger mer protein og kalk enn voksne, og med alderen må kosten bestå av mer plantestoff. Unger fôres annenhver dag, voksne omtrent to ganger i uken. For mye fôr gir for rask vekst, leverproblemer, skjoldmisdannelser og kortere levetid og belaster vannet.

Animalsk føde: ormer, kakerlakker, siriss, reker, krill og snegler fra oppdrett. Gi hele dyr framfor biter. Ferdigfôr til vannskilpadder dekker en del av kosten. Grønt: løvetann, kløver, fuglegress, issalat, andemat, vannhyasint og vannsalat. Frukt er en tilfeldig godbit. Vask planter fra naturen, og bruk bare de som ikke er sprøytet og er sikkert artsbestemt.

Tilsett kalk og vitaminer. Mangel på A-vitamin gir hovne, røde øyne, og derfor må kosten være variert.

ATFERD OG HÅNDTERING

M. sinensis er dagaktiv og nysgjerrig og lærer raskt å forbinde deg med mat. De fleste dyr liker ikke å bli tatt på. Fôr med en pinsett, ikke med fingrene, for arten har et skarpt nebb, og et bitt gjør vondt og kan gi blod.

Må dyret løftes, så ta det nedenfra med håndflaten og hold skjoldet med begge hender, slik at kropp og ben er støttet. Vask hendene før og etter, og la ikke barn under 5 år håndtere dyret.

Dyret trives fint alene. Hannene er pågående i paringstiden og kan bite hunnen i hode og hals, og hybrider oppstår lett hvis flere arter holdes sammen, så ikke hold arten sammen med andre arter av slekten. Unger napper i hverandres lange haler, så gi rikelig med plass og skjul. Holdes flere dyr, må de være omtrent like store, og det største dyret bør ikke være mer enn dobbelt så stort som det minste.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen har en lengre og tykkere hale og et lett innoverbuet buskjold; hunnen er større. Kjønnet kan vanligvis bestemmes ved omtrent 10 cm skjoldlengde. Hannene er kjønnsmodne ved omtrent 13 cm og hunnene ved omtrent 18 cm, fordi kjønnsmodningen følger størrelsen, ikke alderen, og en raskt voksende skilpadde modnes tidligere.

PARRING

Paringen foregår vanligvis under vann. Hannen frir ved å følge etter hunnen og svømme foran hodet hennes, og i den perioden kan hun få alvorlige bitt i ansikt og hals, så hun må holdes under oppsyn og ha plass til å komme seg unna. Skill dyrene hvis hunnen jages uavbrutt.

Hybrider mellom *M. sinensis* og andre arter i familien er vanlige, så hold bare dyr av samme art sammen hvis det skal avles.

EGGLEGGING OG KULL

En hunn legger omtrent 5-20 egg per kull. Antall kull per år er ikke dokumentert. Hun graver en rede i en kasse med jord eller sand på landdelen. Gi henne alltid en slik plass, også når hun holdes alene, slik at hun ikke holder eggene tilbake.

INKUBASJON

Eggene klekkes etter omtrent 60 dager, og kjønnet avgjøres av rugetemperaturen. Rugetemperaturen og grensene for kjønnet er ikke dokumentert for arten. Hos den nærstående *Mauremys reevesii* klekkes eggene best ved 26-29 °C, etter 70-75 dager ved 29 °C og 80-90 dager ved 26 °C, mens 32 °C og over gir dårligere klekking og mindre unger. Tallene er lånt derfra og kan brukes som utgangspunkt.

Eggene legges i fuktig vermikulitt, omtrent like deler vermikulitt og vann etter vekt, og vendes ikke etter leggingen. Hos *M. reevesii* har eggene hardt skall og er ikke særlig følsomme for fuktigheten, men de må ikke ligge i vann.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene klarer seg selv fra klekkingen; foreldrene passer verken egg eller unger. Ungene er 3-4 cm og må ha mer protein enn voksne: fôr dem annenhver dag med ferdigfôr til unge skilpadder, ormer, reker og snegler, og gi dem grønt. De må ha vann med en dybde på minst 1,5 ganger skjoldlengden, en solplass de lett kommer opp på, og skjul.

Unger kan raskt nappe i hverandres hale, så gi rikelig med plass og skjul, og del dem opp etter størrelse. Veksten kan styres med fôret: mer fôr gir raskere vekst, men for rask vekst gir svakere skjold.

Helse og vanlige feil

Skilpadder skjuler sykdom, så vær oppmerksom på endringer. Veg og mål dyret en gang i måneden og før en loggbok over vekt, appetitt og atferd. Et plutselig vekttap er ofte det første tegnet på sykdom.

Typiske problemer og feil i stellet: - Dårlig vannkvalitet: gir hud-, skjold- og ørebetennelser. Ørebetennelse ses som store hevelser bak øynene og må behandles av veterinær. - Skjoldråte, hvis dyret ikke kan komme helt opp av vannet og tørke. - Mangel på UVB eller kalk: gir beinsykdom (MBD) med bløtt, misdannet skjold, slapphet og nedsatt appetitt. - Mangel på A-vitamin: hovne, røde øyne, som ofte skyldes ensidig kost. - Overfôring: gir leverproblemer, skjoldmisdannelser og kortere levetid.

Alle krypdyr kan være symptomfrie bærere av Salmonella og smitte mennesker. Vask hendene før og etter kontakt med dyret, vann og utstyr, og la ikke barn under 5 år håndtere dyret. Etter et bitt skal såret skylles under rennende vann i omtrent fem minutter og rengjøres med mild såpe; oppsøk lege ved dype, blødende eller betente sår.

Oppsøk en veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser, har åpen munn, hovne øyne eller virker sløvt.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.